

บทบาทของการแต่งหน้าในฐานะเป็นส่วนขยายความรู้สึกทางด้านจิตใจ
ในสื่อวิทยุโทรทัศน์

นางสาวสาริตา เตชะภัทรพร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-639-632-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE ROLE OF MAKE UP AS THE EXTENTION OF MIND IN TELEVISION

Miss Satida Techaputtarapron

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Art in Mass Communication

Department of Mass Communication

Graduate School

Chulalongkron University

Academic Year 1998

ISBN 974-639-632-3

สาธิตา เตชะภัทรพร : บทบาทของการแต่งหน้าในฐานะเป็นส่วนขยายความรู้สึกทาง
ด้านจิตใจในสื่อวิทยุโทรทัศน์ (The roles of make up as the extention of mind in
television) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร. ศิริชัย ศิริกายะ , 172 หน้า. ISBN 974-639-632-3.

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การแต่งหน้าในสื่อโทรทัศน์ว่า
เป็นผลจากการควบคุมทางสังคมและอิสระทางความคิดสร้างสรรค์ และเพื่อเข้าใจวิธีการสร้าง
บุคลิกภาพให้นักแสดงและผู้นำเสนอรายการโทรทัศน์ด้วยการแต่งหน้า

จากการศึกษาพบว่า การแต่งหน้าในสื่อโทรทัศน์ถูกควบคุมจากทางสังคมสองลักษณะ คือ
ลักษณะที่หนึ่ง ถูกการควบคุมจากระบบการทำงานของสื่อโทรทัศน์ และ ลักษณะที่สอง คือ ถูกควบคุม
จากบรรทัดฐานทางสังคม ซึ่งทั้งสองลักษณะนี้ส่งผลให้ช่างแต่งหน้าสามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์ทาง
ด้านการแต่งหน้าได้ในขอบเขตที่ถูกจำกัดไว้มากกว่าที่จะสามารถทำตามอำเภอใจ

จากการใช้แนวความคิดการเกิดภาพนิมิตร์ สามลักษณะ คือ ลักษณะที่หนึ่งคือ การลอก
เลียนแบบ ลักษณะที่สองคือ การผลิตซ้ำ และลักษณะที่สามคือ การเกิดภาพนิมิตร์ที่ไม่อ้างอิงกับความ
เป็นจริงพื้นฐาน พบว่าสามารถนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ลักษณะการแต่งหน้าในแต่ละ
ประเภทรายการทางโทรทัศน์ ที่ช่วยส่งผลให้เกิดความเข้าใจลักษณะการใช้รหัสการแต่งหน้าเพื่อถ่าย
ทอดความหมายที่แตกต่างกันได้ชัดเจนขึ้น ซึ่งเป็นบทบาทของการแต่งหน้าในฐานะที่เป็นส่วนขยาย
ความรู้สึกทางด้านจิตใจในสื่อวิทยุโทรทัศน์

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน.....
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน.....
ปีการศึกษา 2541.....

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

3972034928: MAJOR MASS COMMUNICATION
KEY WORD:

: Social Control / Convergent Selectivity / Simulacrum

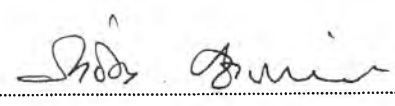

SATIDA TECHAPUTTARAPORN : THE ROLE OF MAKE UP AS THE EXTENTION
OF MIND IN TELEVISION.THESIS ADVISOR:ASSOC.PROF.SIRICHAIR SIRIKAYA,
Ph.D. 172 pp. ISBN 974-639-632-3.

This qualitative research aimed to study how social control and convergent selectivity affect make up in television programme production and also to understand whether make ups improve TV actors' and presenters' personalities .

This study revealed that make up artists were constrained by two important factors namely television production process and social norms. For convergent selectivity , make up artists could have all freedom to creat their artistie skills in the predefined boundary of the television production process.

It was also found that three simulacrum concepts ; imitation , reproduction and pure simulation ; could be employed to analyse the make ups for television programme production. This analysis helps to gain insights into differences of make up codes. These codes were the key roles of make up as the extention of mind in television .

ภาควิชา..... การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา..... การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา..... 2541

ลายมือชื่อนิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รศ.ดร.ศิริชัย ศิริภายะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งเปรียบเสมือนแสงสว่างช่วยส่องนำความคิดทางด้านการศึกษาและนอกจากนี้ยังได้กรุณาให้คำชี้แนะ ช่วยปรับปรุงแก้ไข การใช้ภาษาที่บกพร่องของผู้วิจัยด้วยความอดทน และผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รศ.วิภา อุดมพันธ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ที่ให้คำแนะนำที่มีคุณค่าต่อการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นและขอขอบพระคุณ ผศ. ปณิตดา ธนสถิตย์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้การช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลทางการศึกษาและให้คำชี้แนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้วิจัย

ทุนการวิจัยครั้งนี้บางส่วนผู้วิจัยได้รับการอุดหนุนจากทุนประดิษฐ์-ผสมสุข กัลย์จาฤก จึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

จากงานศึกษาชิ้นนี้ช่วยให้ผู้วิจัยได้เข้าใจความหมายของสุภาษิตว่า ความพยายามอยู่ที่ไหนความสำเร็จอยู่ที่นั่น ได้อย่างถ่องแท้ขึ้น และส่วนสำคัญของความพยายามครั้งนี้เกิดจากแรงสนับสนุนและกำลังใจและน้ำใจจากมารดา จากคนในครอบครัว จากเพื่อน และจากผู้ใกล้ชิด ที่ได้ผสมผสานร่วมกันจนเกิดผลงานชิ้นนี้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอให้กระดาดทุกแผ่น ภาพทุกภาพ ตัวอักษรทุกตัว เป็นดั่งถ้อยคำที่แสดงความขอบพระคุณจากใจของผู้วิจัย

ท้ายที่สุดนี้ ความสำเร็จของงานศึกษาชิ้นนี้ ขอใช้เป็นสิ่งแสดงความรู้สึกที่ต้องการตอบแทนพระคุณบิดา ผู้ที่มีแต่ให้แก่ลูกตลอดชั่วชีวิตของท่าน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ซ
บทที่	
1.บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
1.3 ขอบเขตการวิจัย.....	6
1.4 ข้อเสนอแนะฐานในการวิจัย.....	7
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
1.6 ประโยชน์และจุดเด่นของการศึกษา.....	8
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 แนวคิดของมาร์แชล แมคลูฮัน.....	9
2.2 แนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ (การเกิดภาพนิมิต).....	13
2.3 แนวคิด Play Theory.....	16
2.4 เกี่ยวกับการสื่อความหมายในการแต่งหน้า.....	18
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	29
3.1 แหล่งข้อมูลและวิธีเก็บข้อมูล.....	29
3.2 การตรวจสอบข้อมูล.....	38
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
3.4 การนำเสนอข้อมูล.....	39
4. การแต่งหน้าพื้นฐาน.....	41
5. วิเคราะห์การแต่งหน้าเพื่อสร้างบุคลิกภาพในสื่อโทรทัศน์.....	63
5.1 การแต่งหน้าในสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์.....	63
5.2 วิเคราะห์การแต่งหน้ารายการข่าวโทรทัศน์.....	72
5.3 วิเคราะห์การแต่งหน้าในรายการเกมส์โชว์.....	90

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.4 วิเคราะห์การแต่งหน้าในละครโทรทัศน์.....	102
5.5 วิเคราะห์การแต่งหน้าในรายการเพลง.....	118
5.6 วิเคราะห์การแต่งหน้าในรายการปกิณกะบันเทิง.....	121
5.7 วิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นส่วนควบคุมทางสังคมและ ปัจจัยที่เป็นความคิดสร้างสรรค์	127
6. วิเคราะห์การสื่อความหมายในสื่อโทรทัศน์.....	139
6.1 ลักษณะส่วนต่างๆของใบหน้าที่ใช้เพื่อสื่อความหมาย ทางความรู้สึก.....	139
6.2 การแต่งหน้าในฐานะที่เป็นส่วนขยาย ความรู้สึกทางด้านจิตใจในสื่อโทรทัศน์.....	150
6.3 รหัสจากแนวคิดการแต่งหน้าที่ใช้ในการสื่อความหมาย.....	154
7. บทสรุป.....	159
7.1 ข้อจำกัดในการวิจัย.....	168
7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต.....	169
รายการอ้างอิง.....	170
ประวัติผู้วิจัย.....	172

สารบัญภาพ

	หน้า
1. ภาพประกอบที่ 1.....	43
2. ภาพประกอบที่ 2.....	45
3. ภาพประกอบที่ 3.....	46
4. ภาพประกอบที่ 4.....	47
5. ภาพประกอบที่ 5.....	47
6. ภาพประกอบที่ 6.....	48
7. ภาพประกอบที่ 7.....	49
8. ภาพประกอบที่ 8.....	49
9. ภาพประกอบที่ 9.....	49
10. ภาพประกอบที่ 10.....	50
11. ภาพประกอบที่ 11.....	50
12. ภาพประกอบที่ 12.....	50
13. ภาพประกอบที่ 13.....	52
14. ภาพประกอบที่ 14.....	53
15. ภาพประกอบที่ 15.....	54
16. ภาพประกอบที่ 16.....	54
17. ภาพประกอบที่ 17.....	54
18. ภาพประกอบที่ 18.....	56
19. ภาพประกอบที่ 19.....	56
20. ภาพประกอบที่ 20.....	57
21. ภาพประกอบที่ 21.....	58
22. ภาพประกอบที่ 22.....	58
23. ภาพประกอบที่ 23.....	59
24. ภาพประกอบการแก้ไขรูปปาก.....	60
25. ภาพประกอบการแต่งหน้าสู่ภาพบุรุษ.....	61

สารบัญภาพ (ต่อ)

หน้า

26. ภาพที่ 5.1 คุณจินดารัตน์ เจริญชัยชนะ.....	73
27. ภาพที่ 5.2 คุณพัชรศรี เบญจวรรณ.....	74
28. ภาพที่ 5.3 คุณอรปรียา นุ่นศาสตร์.....	75
29. ภาพที่ 5.4 คุณรัตติยากร ริมสินธุ์.....	75
30. ภาพที่ 5.5 คุณพิมลวรรณ ศุขยางค์.....	76
31. ภาพที่ 5.6 คุณธัญญาะ วงศ์นาค.....	77
32. ภาพที่ 5.7 คุณคันสนีย์ นาคพงศ์.....	79
33. ภาพที่ 5.8 คุณนิลวรรณ พาณิชย์รุ่งเรือง.....	80
34. ภาพที่ 5.9 คุณอินทิรา นาทองบ่อ.....	80
35. ภาพที่ 5.10 คุณชุตีพันธ์ เสริมสวัสดิ์ศรี.....	81
36. ภาพที่ 5.11 คุณศุภรัตน์ นาคบุญนำ.....	81
37. ภาพที่ 5.12 คุณเกวลิน กังวานธนวัต.....	83
38. ภาพที่ 5.13 คุณกิตติมา ณ ถลาง.....	84
39. ภาพที่ 5.14 คุณทวิพันธ์ คงคราญ.....	87
40. ภาพที่ 5.15 คุณไตรภพ ลิ้มปัทม์.....	91
41. ภาพที่ 5.16 คุณญาณี จงวิสุทธิ์.....	92
42. ภาพที่ 5.17 คุณสมพลและคุณญาณี.....	92
43. ภาพที่ 5.18 คุณเด้อ ดอกสะเดา.....	94
44. ภาพที่ 5.19 คุณแดนนี่ ศรีภิญโญ.....	94
45. ภาพที่ 5.20 คุณเกียรติ กิจเจริญ.....	96
46. ภาพที่ 5.21 คุณชาญณรงค์ ชั้นที่ห้า.....	96
47. ภาพที่ 5.22 คุณหม่า จิกมีก.....	97
48. ภาพที่ 5.23 คุณยุรพันธ์ ภมรมนตรี.....	98
49. ภาพที่ 5.24 คุณเวนส์ ไฟคอนเนอร์.....	102
50. ภาพที่ 5.25 คุณวิยะดา อุมาริน.....	103
51. ภาพที่ 5.26 คุณจาตุรงค์ โกลิมาศ.....	104
52. ภาพที่ 5.27 คุณอภาภรณ์ ทิชากร.....	104

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
53. ภาพที่ 5.28 คุณปิยะธิดา วรมุสิก.....	105
54. ภาพที่ 5.29 คุณสัญญา คุณากร.....	108
55. ภาพที่ 5.30 คุณเน้อ.....	108
56. ภาพที่ 5.31 คุณอาทิตย์ยา สีขานล.....	110
57. ภาพที่ 5.32 คุณปาณิสดา ตันทนาวินวัฒน์.....	111
58. ภาพที่ 5.33 คุณพรสุดา ต่าวเนาวิคัง.....	111
59. ภาพที่ 5.34 คุณเวฟ สารสิน.....	112
60. ภาพที่ 5.35 คุณจอนนี่ แอนโฟเน่.....	114
61. ภาพที่ 5.36 คุณเจมี บูเฮอร์.....	115
62. ภาพที่ 5.37 คุณวาสนา พูนผล.....	115
63. ภาพที่ 5.38 คุณนุสบา วาณิชชังกุล.....	116
64. ภาพที่ 5.39 คุณอัษฎาวุธ เหลืองสุนทร.....	118
65. ภาพที่ 5.40 คุณอุบลวรรณ บุญรอด.....	119
66. ภาพที่ 5.41 คุณสิริยากร พุกกะเวส.....	123
67. ภาพที่ 5.42 คุณเจอราดิล วัลลภเดส.....	124
68. ภาพที่ 6.1 การแต่งคิ้วแบบธรรมชาติ.....	142
69. ภาพที่ 6.2 การแต่งคิ้วผู้ชาย.....	142
70. ภาพที่ 6.3 ลักษณะการเขียนคิ้วธรรมชาติ.....	143
71. ภาพที่ 6.4 ลักษณะการเขียนคิ้วที่เปลี่ยนแปลงรูปคิ้วเดิม.....	144